

שיקום תמורת כניעה

24.01.2025 | ד"ר עדי שורץ written by

הסכנה המסתמנת לישראל כיום ברצועת עזה היא שמלחמתה תסתיים במתכונת של "סבב". אין אמנם כל ספק שהיקף הלחימה וההישגים הצבאיים אינם דומים לסבבים קודמים בעבר, אבל יחסם של הפלשתינים לישראל לא השתנה באופן מהותי. כל הסימנים מעידים שהחברה הפלשתינית בכללה, הן ברצועת עזה והן ביהודה ושומרון, לא הסתלקה מהתפישה האידיאולוגית שהובילה ל-7 באוקטובר.

המסקנה היא שכאשר תסתיים הלחימה בפועל ברצועת עזה יחזרו ישראל והפלשתינים למתכונת היחסים ביניהם ב-6 באוקטובר. אמנם לא מבחינת היכולות הצבאיות של חמאס, אבל בהחלט מבחינת המוטיבציה. דבר לא השתנה מבחינת השאיפה הכלל-פלשתינית לחסל את מדינת היהודים. כל עוד זה המצב, והמוטיבציה ממשיכה להתקיים, צבירת יכולות חדשות ומימוש הפוטנציאל שלהן הם רק עניין של זמן. במילים אחרות, 7 באוקטובר או אירועים דמויי 7 באוקטובר ממתנינים לנו מעבר לפינה.

אין "זכות שיבה"

כדי למנוע את התסריט הזה ישראל צריכה לפעול לא רק בזירה הצבאית כי אם גם בזירה המדינית. ישראל צריכה להבהיר קבל עם ועולם כי לא תסכים עוד לחיות לצידה של חברה שמעוניינת לחסלה. מעולם קודם לכן לא עסקה ישראל בשאיפות ובמוטיבציות של שכניה הפלשתינים. כעת, לאחר 7 באוקטובר, חובה עליה לנסות ולחולל שינוי פרדיגמטי ביחסיה עם הפלשתינים, ולשם כך עליה להבהיר על מה נסוב הסכסוך, ומהי הדרך להביא יום אחד לפתרונו.

מכיוון שבלב הסכסוך בין ישראל לפלשתינים עומד חוסר המוכנות של הפלשתינים לקבל את קיומה של מדינה יהודית בכל גבול שהוא, זהו הדבר שצריך לשנות. יש לשים סוף לפרדיגמת "שטחים תמורת שלום", שהניחה לפחות מאז מלחמת ששת הימים כי על ישראל לתת שטחים ובתמורה ייתנו מדינות ערב שלום. שטח אינו לב הסכסוך במזרח התיכון. לב הסכסוך הוא קיומה של מדינה יהודית באזור, ולכן התנאי לשלום הוא ששכניה של ישראל, ובכלל זה הפלשתינים, יכירו בה ויפסיקו את מלחמתם בת 100 השנים בציונות.

המשמעות בפועל לגבי רצועת עזה ברורה: בכל תסריט אפשרי, ולא משנה מי יהיה השולט בשטח, על ישראל להציב תנאים ברורים לשם שיקומה של עזה. שיקום כזה מותנה בכך שהחברה הפלשתינית תיכנע לא רק מבחינה צבאית אלא גם מבחינה אידיאולוגית. לא משנה אם השליטה בפועל בשטח תהיה בידי מדינת ישראל, או בידי רשות כלשהי שתורכב מסעודיה ומנסיכויות המפרץ. אין שום סיבה שמדינת ישראל תסכים לשיקום, ולו הקטן ביותר, של עזה, כל עוד התושבים הפלשתינים נאמנים לאותה תפיסה שהובילה ל-7 באוקטובר.

כל רשות שתשלוט בעזה, וכל פלשתיני שמעוניין בשיקום חייו ובשיקום התשתיות באזור מגוריו, יהיה מחויב למלא שורה של תנאים. הראשון הוא הכרה בקיומה של מדינת ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי והכרזה על סיום המלחמה בה. השני הוא שאין לרשות החדשה ולפלשתינים המתגוררים בעזה שום תביעות טריטוריאליות או זכויות במדינת ישראל. השלישי הוא הכרה פלשתינית בכך שמי שמתגורר ברצועת עזה אינו פליט, אינו זקוק לסוכנות פליטים ומקבל את העובדה שגם הקהילה הבינלאומית מפסיקה לראות בו פליט.

בהמשך ישיר לכך, סוכנות אונר"א תפורק לחלוטין ותפסיק להתקיים, וכך גם מחנות הפליטים שיפורקו לאלתר. הרביעי הוא הכרה בכך שאין לפלשתינים "זכות שיבה" לגור בישראל. החמישי הוא התחייבות להשקיע את כל המרץ בשיקום רצועת עזה והימנעות מכל פעולה צבאית, הכנת תשתית או רכישת אמל"ח נגד ישראל.

סביר מאוד להניח כי לא יהיו פלשתינים שיסכימו לרשימת התנאים הזו, ואולם עצם הצבתם תגדיר עבור הפלשתינים מה נדרש מהם כדי להצטרף למשפחת העמים. זאת תהיה הפעם הראשונה שמדינת ישראל תציב בפניהם רשימה מוגדרת וברורה של יעדים שעליהם למלא כדי לזכות בתמיכת ישראל והמערב.

כל עוד רשימת התנאים הזאת אינה מתקיימת, אין לאפשר בשום צורה שהיא שיקום של רצועת עזה. הכוונה לסלילת כבישים, הקמת בתי ספר חדשים, בתי חולים, מרפאות, תשתיות ביוב, חשמל, אנרגיה, נמלים וכל תשתית אזרחית אחרת. למרבה הצער, ישראל כבר התחייבה לשיקום מסוים של הרצועה בהסכם הפסקת האש שנחתם, אך מלאכת השיקום היא אדירה וניתן עדיין להציב לה תנאים.

עד שיופנס הלקח

על החברה הפלשתינית להפנים שזהו המחיר של המלחמה במדינת היהודים. כל עוד המלחמה הזאת מצידם נמשכת לא יהיה שיקום בעזה. המצב הזה מבחינת ישראל יכול להימשך גם שנים ארוכות, ורצועת עזה תהיה לדיראון עולם עדות למלחמה הכושלת של הפלשתינים במדינת היהודים. התקווה היא שאט-אט יתחילו להישמע קולות בחברה הפלשתינית שיהיו מוכנים לקבל את קיומה של מדינת היהודים כעובדה מוגמרת ולסיים באמת את מצב המלחמה.

כל תסריט אחר הוא למעשה מתן פרס למחוללי 7 באוקטובר: ניסו לבצע רצח עם ביהודים, נכשלו, ספגו אמנם מכה צבאית לא מבוטלת, אבל הכל חוזר למצבו הקודם. לשם השוואה, נניח שבתום מלחמת העולם השנייה היתה ממשיכה האידיאולוגיה הנאצית להיות התפישה הדומיננטית בגרמניה, והעולם היה מקבל זאת. מובן שהדבר הזה לא יעלה על הדעת.

על כן, ישראל חייבת להיות ברורה ביותר שגם בתום המהלך הצבאי, וללא קשר למי שינהל את הרצועה בפועל, כל שיקום של עזה מותנה בכניעה מוחלטת, הן צבאית והן אידיאולוגית, של

החברה הפלשתינית.

פורסם בישראל היום, בתאריך 24.1.2025.

****הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.****